

publicar a través de cap col·lecció local o comarcal. Sens dubte, el gran volum del projecte feia difícil assumir-ne els costos; però potser un acord entre diverses entitats i institucions ho hauria pogut facilitar (ni que fos una publicació feta en diversos volums, i que podria aparèixer en dos o tres anys diferents). En tot cas, podria ser un bon projecte de futur.

Joaquim Daban i Massana

Josep MASSOT I MUNTANER

Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Materials. Volum 1, fascicle 2. Memòries de missions de recerca, estudis monogràfics per Joan Llongueras, Higiní Anglès, Pere Bohigas, Jaume Massó, Lluís Romeu, Francesc Pujol i Joan Puntí

Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013, 383 p.

Segurament que quan ens parlen d'un recull de cançons populars transmeses oralment pels nostres avantpassats, ens ve a la memòria, com a obra de referència, el material recollit àmpliament en el *Costumari Català* de Joan Amades. En aquesta magnífica obra, a més de cançons, hi podem trobar tot un estol de costums, tradicions, festes, rondalles, etc., de les terres de llengua catalana. Joan Amades, però, va comptar amb la col·laboració d'un músic que transcrivia en directe sobre el terreny que interpretaven els i les cantaires de les contrades que visitava. Estic parlant del mestre Joan Tomàs (1897-1967) que, a més de ser sots-director de l'Orfeó Català, es va dedicar a la recerca i recull d'unes 10.000 melodies populars. Però va ser a l'any 1921 quan se li van confiar, juntament amb el mestre Joan Llongueres (1880-1953) el recull del cançoner popular a la comarca de la Selva per tal d'integrar-lo a l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. Des del 19 de juliol fins al 18 de setembre de 1921 els mestres Tomàs i Llongueres van ser companys de viatge i van fer un profitós recorregut per diverses poblacions de la comarca de la Selva: Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Osor, la Cellera, el Pasteral, Amer i les Planes.

El seu *modus operandi* era el següent: s'establien a la població i donaven a conèixer el seu projecte buscant la complicitat d'alguna persona influent d'aquell lloc. A primera instància acostumava a haver-hi un cert escepticisme i els anunciaven que no trobarien ningú que recordés velles melodies i que la gent ja no acostumava a cantar com en el passat. Però lluny de desistir aconseguien agrupar gent al cafè o al lloc de reunió més concorregut del poble i esperaven algú perquè comencés a cantar qualsevol melodia. A partir d'aquí s'anaven animant i

sortien cantaires per tots costats. Quan algú s'encallava i no li sortia la lletra o la melodia sempre apareixia algun apuntador que li recordava o la completava. Amb aquesta metodologia, quan van sortir de les Planes, ja havien recopilat fins a 550 cançons.

Cal esmentar que en molts casos es repetien les mateixes peces amb petites variacions tant de la música com de la lletra. Dels personatges que en feien la interpretació en van trobar de tot tipus: alguns (molt pocs) tenien bon sentit musical, bona memòria i repertori ampli; la majoria entonaven mínimament i es podia identificar la cançó; i d'altres es feia difícil poder escriure les notes al pentagrama. Tot i això és considerable el treball conservat sobre paper i també l'enregistrat en rotlles de fonògraf. Sobre aquests darrers és remarkable que quan els mestres els reproduïen davant dels seus protagonistes es quedaven estupefactes de tal avenç tecnològic que mai no havien vist ni sentit. En els casos que els ho permetien, obtenien fotografies que il·lustren aquesta obra, indicant el nom dels personatges, el nom de la casa o l'àlies i la població. També hi trobem transcrites algunes cançons amb la música i la seva lletra, així com anècdotes curioses que els autors descriuen amb emoció i bon sentit de l'humor.

El mestre Joan Llongueres va tornar a Santa Coloma de Farners l'any 1949 formant part de jurat del IV concurs literari dedicat a la memòria de Mossèn Frederic Clascar. En el repartiment de premis va pronunciar un discurs en el qual recordava emocionadament la seva estada a Santa Coloma amb el mestre Tomàs i que consta reproduït en el número 1 d'una publicació homònima a l'actula *Quaderns de La Selva* de l'any 1949. El material original d'aquest treball en concret i de tota l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya està dipositat al monestir de

Montserrat i també es pot trobar microfilm a la Biblioteca de Catalunya.

En aquest mateix volum, que s'inicia amb una interessant introducció de Jaume Massó i Torrents sobre la figura de Manuel Milà i Fontanals, també hi trobarem altres treballs com els de les comarques Solsonina i Bergadana a cura de Mossèn Higini Anglès i Pere Bohigas. La versió autèntica dels Goigs del Roser de tot l'any a càrrec de Lluís Romeu. L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya al Congrés d'Història de la Música celebrat a Viena del 26 al 31 de març de 1927, a càrrec de Francesc Pujol. *L'ouvre du chansonnier populaire de la Catalogne*, també de Francesc Pujol. El mestre Pedrell i la cançó popular, a càrrec de Mossèn Higini Anglès i Crònica de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, de Joan Puntí i Collell.

Disposem doncs, en aquest volum, d'una copiosa informació sobre el nostre cançoner popular que permetrà a estudiosos del tema comptar amb un material molt valuós que si no hagués estat per la tenacitat, obstinació, perseverança, rigorositat, dedicació i metodologia de treball dels autors d'aquest llibre, totes aquestes cançons s'haurien quedat en l'oblit per sempre més.

Joaquim Solà Sala

